

Kellon saariston linnustosta.

MAURI RAUTKARI

Johdanto.

Viettäessäni muutamia viikkoja kesällä 1946 Kellon (kylä Haukiputaan pitäjässä) saaristossa kiinnitin huomioni alueen suhteellisen runsaaseen linnustoon. Neljänä seuraavana vuonna minulla oli tilaisuus tarkemmin tutustua saariston pesimä- ja muuttolinnustoon sekä koota havaintoaineisto, joka kuitenkin ajan niukkuuden tähden jäi melko suppeaksi.

Muistiinpanoissani esiintyviä aukkoja olen osaksi voinut täyttää eräiden lintuharrastajien aluetta koskevilla havainnoilla. Näistä avustajista mainittakoon Erkki Seppänen (jäljempänä lyhentäen E. S.), Veijo Törnroos (V. T.) ja Aarne Hellemaa (A. H.). Erittäin arvokkaita alueen aikaisempaa kantaa koskevia havaintoja olen saanut varatuomari Lauri Seppäselältä (L. S.).

Alueen nykyistä linnustoa olen verrannut muutamissa kohdin lähellä sijaitsevan Hailuodon linnustoon, josta SANDMAN ¹⁾ v. 1892 ja MERIKALLIO ²⁾ v. 1928 julkaisivat tutkielman, sekä Krunnien linnustoon, josta on olemassa MERIKALLION ³⁾ tutkimus v:lta 1939. Kellon saaristosta ei ole tehty yhtään laajempaa tutkielmaa lukuunottamatta v. HAARTMANIN julkaisua ⁴⁾.

Havainnoissani olen pyrkinyt mahdollisimman suppeaan esitykseen mainiten yksityiskohtaiset tiedot vain niistä lajeista, jotka olen tavannut vain muutaman kerran. Pesälöydöt sen sijaan olen useassa tapauksessa maininnut kaikki.

Tutkimusalue.

Tutkimusalue on suorakulmion muotoinen, n. 10,500 ha:n suuruisen saaristoalue, joka sijaitsee Hailuodon koillispuolella n. 65° 10' pohj. l. ja 25° 5' it. p. Se käsittää parikymmentä saarta, jotka voi-

¹⁾ SANDMAN: „Fågelfaunan på Karlö och kringliggande skär“. Medd. Soc. F. Fl. Fenn. 17, s. 189—272. 1892.

²⁾ MERIKALLIO: „Hailuodon lintuluettelo“. Ornis Fennica V, 3 s. 73—82. 1928.

³⁾ MERIKALLIO: „Krunnien linnusto“, 1939.

⁴⁾ v. HAARTMAN: „Fågelbeståndet på några utskär vid Karlö sommaren 1947“. Mem. Soc. F. Fl. Fenn. 24, s. 61—64. 1948.

daan kokonsa, kasvillisuutensa, linnustonsa ja sijaintinsa puolesta jakaa kahteen ryhmään. Ensimmäiseen kuuluu seitsemän isointa saarta: Raaseli, Kotakari, Hietakari, Löyhä ja Hiukeet, jotka kaikki ovat metsäisiä ja sijaitsevat lähellä mannerta. Toiseen ryhmään kuuluvat loput, jotka taas ovat pieniä, hiekkaisia tai kivikkoisia ulkoluotoja. Lisäksi olen tutkimusalueeseeni liittänyt n. 10 ha suuruisen alan vesiperäisistä niityistä, jotka sijaitsevat mantereella lähelle Raaselin kaakkoiskärkeä laskevan Kalimenojan suulla. Varsinkin muuttoaikoina nämä niityt ovat vesilintujen ja kahlaajien suosimia. Kaikkiaan on maa-alaa tutkimusalueella n. 650 ha eli 6,1 %, mistä 15 ha tulee ulkoluotojen, 10 ha Kalimenojan ja loput isojen saarten osalle.

Vallitsevana puulajina Raaselin, Kotakarin ja Hiukeiden keskustassa on koivu. Hietakarissa taas on koivun ohella myös mänty ja kuusi, joita edellä mainituilla saarilla kasvaa melko vähän. Raaselin ja Kotakarin rannoilla kasvaa taas leppiä, mitkä puuttuvat melko täydellisesti Hietakarista ja Hiukeilta. Leppävaltaisille Raaselille ja Kotakarille ovat luonteenomaisia laajat kosteat rantaniityt, joita Hietakarissa ja Hiukeilla ei ole lainkaan. Kaikilla yllämainituilla saarilla tapaa lampareita ja pieniä suoalueita samoin kuin kuivaa variksenmarja-metsätyyppiäkin. Pikku saarten kasvillisuuden muodostavat pääasiallisesti heinät ja muutamat pikku pensaat. Ruohoja kasvaa matalissa lietepoukamissa. Tavallisesti kulkee pikku saarten keskustaa pitkin hiekkaharjanne, joka muodostaa toiseen päähän hiekkasärkkiä. Saaren toinen pää on useinkin kivinen ja melko jyrkkärantainen. Rehevät ruohikkolahdet puuttuvat saaristosta kokonaan. Kotakarissa ja Hiukeilla on tosin lahtia, joissa kasvaa melko runsaasti *Scirpus*- ja *Potamogeton*-lajeja. Huomattavana piirteenä saaristossa on veden huomattava mataluus. Laajat matalikot luonehtivat etenkin Raaselia ja Kotakaria samoin kuin Itäpohjanlettoa ja Kattilakallaa. Yleensä on veden korkeus vielä 500 m päässä saaresta alle 2 m.

Linnusto.

Tutkimukseni perustuu vv. 1946—48 kevätkesällä tekemiini pesimäsekä vv. 1949—50 syyskesällä tekemiini muuttohavaintoihin täydennettynä muutamalla 1951 tehdyllä havainnolla. Aikomukseni oli alussa suorittaa kvantitatiivinen laskenta tutkimusalueen kaikilla saa-

rilla, mutta ajanpuutteen takia en kyennyt saamaan tarpeeksi tarkkaa takseerausaineistoa isojen saarten pesimälinnustosta, joten rajoitun vain mainitsemaan yleisimmät linnut runsausjärjestyksessä:

Phylloscopus trochilus
Fringilla coelebs
Emberiza schoeniclus
Anthus trivialis
Motacilla alba
Turdus musicus
Acrocephalus schoenobaenus
Mergus serrator|*merganser*
Anas acuta|*platyrhynchos*

MERIKALLIO suoritti v. 1939 kvantitatiivisen laskennan Krunnien saaristossa, joka sijaitsee hiukan Kellon saaristoa pohjoisempana. Tällöin hän totesi västäräkin (*Motacilla alba*) olevan toiseksi yleisin samoilla biotoopeilla, joilla se Kellon saaristossa on viidennellä tilalla. Niinikään hän totesi jättiläispeipon (*Fringilla montifringilla*) ja harmaasiepon (*Muscicapa striata*) olevan siellä melko yleisiä pesimälintuja (edellisen dominanssiarvo 5,2 ja jälkimmäisen 4,3), vaikka ne täältä puuttuvat melkein kokonaan. Sen sijaan peippo (*Fringilla coelebs*) oli hänellä vasta seitsemännellä tilalla. Muita huomattavia eroavaisuuksia ei pesimälinnustossa ollutkaan, lukuunottamatta törmäpääskyn (*Riparia riparia*) runsaslukuisuutta, mutta se johtunee Krunnien saariston suomista paremmista pesimäpaikoista.

Lajiluettelosta ilmenee, että tutkimusalueella on tavattu kaikkiaan 150 lintulajia, joista 44 vakituisesti pesivänä, 27 vain muuttavana ja loput 79 kiertelevänä. Pesimälinnusto jakautuu seuraavasti: isoilla saarilla 29 lajia, pikku saarilla 20 lajia, joista kolme (*Numenius arquata*, *Anas clypeata*, *Philomachus pugnax*) on aivan satunnaista ja kuuluu oikeastaan vain isojen saarten pesimälinnustoon, ja lopuksi Kalimenojan niityillä 5 lajia. Tosin Kalimenojan niittyjen reunoilla pesii esim. *Pica pica*, *Sturnus vulgaris*, *Emberiza hortulana*, *Turdus pilaris* jne., mutta koska alue ei varsinaisesti kuulu tutkimusalueeseen, olen jättänyt nuo lajit pois pesimälinnustosta. Kuitenkin olen laskenut ne kierteleviin lajeihin, sillä niitä tavataan melko usein esim. Raaselissa.

Vertailtaessa tutkimusalueen nykyistä pesimälinnustoa esim. 1910-luvun kantaan huomataan suurehkoja eroavaisuuksia pääasiassa ulko-saariston lajeissa. Hävinneitä, häviäviä ja huomattavasti lisääntyneitä tai uusia lajeja on seuraavasti:

Hävinneitä	Häviäviä	Lisääntyneitä/uusia
Pikku saarilla:		
<i>Somateria mollissima</i>	<i>Anser anser</i>	<i>Hydroprogne tschegrava</i>
<i>Stercorarius parasiticus</i>	<i>Alca torda</i>	
	<i>Uria grylle</i>	
	<i>Aythya marila</i>	
Isoilla saarilla:		
	<i>Anser anser</i>	<i>Anas clypeata</i>
	<i>Philomachus pugnax</i>	
Kalimenojan niityillä:		
		<i>Vanellus vanellus</i>
		<i>Anas querquedula</i>

Lisäksi on *Larus ridibundus* yleistynyt koko saaristossa, mutta pesimistä ei ole vielä todettu. Kuten yllä olevasta ilmenee, pikku saaret ovat kärsineet suurimman kadon. Syynä *Somateria mollissima* n katoamiseen ja *Anser anserin* vähenemiseen on ilmeisesti asutuksen leviäminen sekä moottoriveneiden käytäntöön otto. Niillä ihmiset ovat päässeet helposti kaukaisillekin karikoille ja pesät on hävitetty tyystin. *Alca tordan*, *Uria gryllen* ja *Aythya marilan* vähenemiseen vaikuttivat ainakin osaksi pakkastalvet, jolloin niitä tuhoutui Itämerellä suuret joukot. Suuren menetyksen kokivat isojen saarten pesimälinnut, kun Raaseli muutama vuosi sitten otettiin laidunmaaksi. Nykyään siellä pesii tuskin yhtään sorsalintua *Anas creccaa* lukuunottamatta. Metsästys on saarella kuitenkin kielletty, joten sorsastusaikana vesilinnut saavat täällä suojan.

Silmäiltäessä tutkimuksen lopussa olevaa lajiluetteloa tutkimusalueen linnustossa huomataan mm. seuraavat erikoispiirteet: 1. *Loxia curvirostra* puuttuu täydelleen, vaikka se on melko yleinen Oulun seudulla. 2. *Nyroca fuligulan* suuri harvinaisuus pistää silmään. Krunneilla sen aluetiheys oli 1939 MERIKALLION mukaan 21,0 eli suurempi kuin minkään muun sorsalinnun. Niin ikään Hailuodossa se on yleisin kokosukeltaja. 3. *Nyroca ferinaa* ei ole tavattu Kellon saaristossa, vaikka Hailuodossa pesii vuosittain useita pareja. 4. Samoin on *Podiceps griseigenan* ja *aurituksen* laita, mutta tämä voi johtua siitä, etteivät ne löydä Kellon saaristosta sopivia pesimäpaikkoja. 5. *Anser anserin* runsaus maamme koko kantaan verrattuna on ilahduttava.

**Kvantitatiivinen laskelma useimpien pikkusaarien pesimälinnustosta
v. 1948.**

	Topinokka	Kintasletto	Isonkivenletto	Pikkuletto	Rautaletton riisi	Eiranletto	Luoletto	Itäpohjanletto	Väiiletto	Hanhikari	Puukkoletto	Maijanletto
<i>Sterna hirundo</i>	2	1	8	—	8	3	15	12	10	2	—	6
<i>Sterna paradisaea</i>												
<i>Larus fuscus</i>			3	1	1			6	4	—	—	—
<i>Charadrius hiaticula</i>		1	2	—		4	2	1	2	2	—	3
<i>Tringa totanus</i>	2	2	2			2	1	1	—	1	—	—
<i>Calidris temminckii</i>	—	1	1	1	1	3	1	—	—	1	—	—
<i>Arenaria interpres</i>		1	1				2	1	1	1	1	2
<i>Aythya marila</i>		2		1	2		1	—	—	—	—	—
<i>Motacilla alba</i>		1	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—
<i>Larus canus</i>	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
<i>Oenanthe oenanthe</i>	—	—	—			1	—	—	—	1	1	—
<i>Riparia riparia</i>		2	2							4		
<i>Hydroprogne tschegrava</i>		1	3									
<i>Uria grylle</i>							2		1			
<i>Mergus serrator</i>			2	1	1	—	—	1	—			
<i>Alca torda</i>							—	—	2			
<i>Anas clypeata</i>						1						
<i>Philomachus pugnax</i>						1						
<i>Numenius arquata</i>						1						
	6,0 paria/ha	12,0 paria/ha	17,2 paria/ha	10,0 paria/ha	19,0 paria/ha	8,7 paria/ha	12,0 paria/ha	15,1 paria/ha	15,0 paria/ha	6,5 paria/ha	2,0 paria/ha	11,0 paria/ha

Viiva tarkoittaa, että pesiminen saarella on epävarmaa.

	1947			1948		
	paria/saari	dominanssi	pareja	paria/saari	dominanssi	pareja
<i>Sterna hirundo</i>						
<i>Sterna paradisaea</i>	7,6	43,6	68	5,6	39,2	67
<i>Charadrius hiaticula</i>	1,4	8,3	13	1,4	9,0	17
<i>Larus fuscus</i>	3,7	21,2	33	1,3	8,8	15
<i>Tringa totanus</i>	0,4	2,6	4	0,9	6,5	11
<i>Calidris temminckii</i>	0,6	3,3	5	0,8	5,3	9
<i>Arenaria interpres</i>	0,8	4,5	7	0,7	4,8	8
<i>Riparia riparia</i>	0,1	0,6	1	0,7	4,8	8
<i>Aythya marila</i>				0,5	3,6	6
<i>Motacilla alba</i>	0,8	4,5	7	0,5	3,6	6
<i>Mergus serrator</i>	0,1	0,6	1	0,4	2,7	5
<i>Larus canus</i>	1,0	5,1	8	0,3	2,3	4
<i>Hydroprogne tschegrava</i>	0,1	0,6	1	0,3	2,3	4
<i>Oenanthe oenanthe</i>	0,4	2,6	4	0,3	1,8	3
<i>Uria grylle</i>	0,3	1,9	3	0,3	1,8	3
<i>Alca torda</i>	0,1	0,6	1	0,2	1,2	2
<i>Spatula clypeata</i>				0,1	0,6	1
<i>Philomachus pugnax</i>				0,1	0,6	1
<i>Numenius arquata</i>				0,1	0,6	1

Luettelo tutkimusalueen linnustosta.

Corvus corax L. Kesäisin melko harvinainen, mutta loppusyksyisin esiintyy runsaslukuisena mm. Raaselin takarannalla ja Hiukeessa.

Corvus corone L. Pesii harvinaisena Raaselissa, mutta nähdään kiertelevänä kaukanakin saaristossa. Syksyisin kerääntyy suurin joukoin K:n¹⁾ suulle.

Corvus frugilegus L. K:n niityillä tapasin varisparvessa 2. VI. 1948 nuoren yksilön ja 9. VI. luultavasti saman Raaselissa. SANDMAN ei mainitse lajin esiintymisestä Hailuodossa mitään, ja MERIKALLIO kertoo sen tavatun siellä kerran samoin kuin Krunneillakin.

Pica pica (L.). Kiertelevänä Raaselissa.

Nucifraga caryocatactes (L.). K:n suulla tapasin männyissä 23. VIII. 1950 kaksi yksilöä. Laji (alalaji epävarma) on tavattu samassa paikassa myös 26. X. 1933. (L. S.).

Garrulus glandarius (L.). Ainoa havaintoni: K:n suulla 26. VIII. 1950 4 yks. Muutamia yksilöitä on nähty silloin tällöin kiertelevänä. (E. S.).

¹⁾ K = Kalimenoja.

Sturnus vulgaris L. Ei saaristossa. Suuret poikuelaumat ilmaantuvat K:n suulle kesäkuun alkupuoliskolla.

Chloris chloris (L.). Hoikka-Hiukeessa tapasin 19. VIII. 1949 lepissä 3 yks. Hailuodossa laji on tavattu muutamia kertoja, jopa kerran pesinytkin siellä.

Carduelis spinus (L.). Syksyisin melko yleinen K:n suulla ja Raaselissa.

Carduelis flammea (L.). Melko yleinen muuttoaikoina, etupäässä kuitenkin syksyisin, usein kaukanakin saaristossa, Pesiminen epävarmaa, vaikka MERIKALLION mukaan laji on jokseenkin yleinen pesimälintu Hailuodossa.

Carduelis cannabina (L.). Raaselissa 6. VI. 1951 1 yks.

Pyrhula pyrrhula (L.). Kiertelevänä Raaselissa. Kesällä 1950 pesi K:n suulla tiheään kuuseen.

Fringilla coelebs L. Yleinen pesimälintu metsäisillä saarilla. Pesälöytöjä: 4. VI. 1946 5 munaa, 7. VI. 1951 4 munaa.

Fringilla montifringilla L. Syksyisin suurin parvin Raaselin ja suurempien saarten rantalepikoissa.

Emberiza citrinella L. Pesii Raaselissa. Pesäl.: 8. VI. 1947 4 munaa.

Emberiza hortulana L. Ainoastaan K:n suulla muutama pari. Pesäl.: 7. VI. 1948 6 munaa.

Emberiza schoeniclus (L.). Yleinen pesimälintu Raaselissa, Kotakarissa ja Hiukeessa. Pesäl.: 5. VI. 1948 4 munaa ja 12. VI. 1948 saman lampareen reunalta Hiukeesta 2 munaa.

Emberiza rustica Pall. Ainoa havaintoni: 18. VIII. 1949 nuori yks. K:n niityn reunassa.

Alauda arvensis L. Muutamia pareja K:n niityillä.

Eremophila alpestris (L.). Muuttoaikoina vähälukuisena sekä saarilla että mantereella. (V. T.).

Anthus trivialis (L.). Pesii melko yleisenä ainakin Raaselissa.

Anthus pratensis (L.). Ainoastaan muuttoaikoina isojen saarten rannoilla sekä K:n niityillä.

Motacilla flava L. Kumpaakin alalajia esiintyy, vaikka pohjoinen rotu onkin vallitsevampana. Syksyisin suurin joukoin isojen saarten kosteilla rantaniityillä sekä K:n suulla. Lajin säännöllinen pesiminen epävarmaa, vaikka 16. VI. 1931 löydettiin pesä, jossa 5 munaa. (L. S.).

Motacilla alba L. Yleinen pesimälintu pikku karikoilla. Pesäl.: 8. VI. 1946 7 munaa, 11. VI. 1946 6 munaa, 10. VI. 1947 5 isoa poikasta, 1. VI. 1948 5 munaa (4. VI. poikaset) ja 5. VI. 1948 2 poikasta ja 2 munaa (munat osoittautuivat myöhemmin rautamuniksi).

Parus major L. Vain kiertelevänä Raaselissa.

Parus cristatus L. Harvinaisena K:n suulla.

Parus atricapillus L. Yhtä harvinaisena K:n suulla.

Aegithalos caudatus (L.). Santosessa (Hailuodossa) Törnroos tapasi 19. VIII. 1949 10—11 yks. Itse olen tavannut lajin kauempana sisämaassa, mutta toistaiseksi se puuttuu Kellon saaristosta.

Lanius excubitor L. Muuttoaikoina. (E. S. ja V. T.).

Bombycilla garrulus (L.). Ainoa havaintoni: 18. VIII. 1950 lensi 6 yks. K:n suun yli. Tavataan melko säännöllisesti syksyisin. (E. S.).

Muscicapa striata (Pall.). Esiintyy harvinaisena Raaselissa. Tuskin pesii,

vaikka se Krunneilla oli MERIKALLION mukaan 1939 kahdeksanneksi yleisin lintu.

Regulus regulus (L.). Syksyllä 1950 tapasin ensi kerran hippiäisen K:n suulla. SANDMANILLE lintu oli Hailuodossa aivan tuntematon ja MERIKALLIO tapasi vain yhden parin v. 1913.

Phylloscopus trochilus (L.). Metsäisten saarten ehkä runsaslukuisin pesimälintu.

Acrocephalus schoenobaenus (L.). Yleinen pesimälintu Raaselissa, Kotakarissa ja Hiukeilla samoilla paikoin kuin pajusirkkukin.

Sylvia borin (Bodd.). Melko harvinaisena Raaselissa. Tuskin pesii.

Sylvia curruca (L.). Pesinee. Muuttoaikoina metsäisten saarten, etenkin Hiukeiden, katajapensaikoissa runsaslukuisena.

Turdus pilaris L. Saaristossa harvinaisen. K:n suulla v. 1946 yhdyskunta, jossa 6 paria, v. 1947 5 paria ja v. 1948 1 pari.

Turdus viscivorus L. Ainoa havaintoni: 18. VIII. 1949 lensi Raaselin yli äännellen kaksi yksilöä.

Turdus ericetorum Turtom. Harvinaisena Raaselissa.

Turdus musicus L. Yleinen metsäisillä saarilla. Pesäl.: 5. VI. 1948 kaksi lentokyvvyöntä poikasta Hiukeessa.

Turdus torquatus L. Syksyllä 1946 K:n suulla (?) (A. H.).

Turdus merula L. K:n suulla ♂ 2. V. 1951. (E. S.).

Oenanthe oenanthe (L.). Yleinen pikku karikkojen pesimälintu. Pesäl.: 10. VI. 1948 4 isoa poikasta.

Saxicola rubetra (L.). Harvinaisena Raaselissa ja Kotakarissa. Pesäl.: 8. VI. 1947 7 munaa K:n suulla.

Phoenicurus phoenicurus (L.). Harvinaisena saaristossa. Pesäl.: 15. VI. 1947 15. VI. 1947 5 poikasta ja 8. VI. 1948 6 munaa. Pesälöydöt K:n suulta.

Erithacus rubecula (L.). Ainoa havaintoni: 18. VII. 1950 K:n suulla pari yksilöä.

Cinclus cinclus (L.). Tavattu muutaman kerran Kalimenojassa: 25. X. 1930 ja 20. XI. 1932. (A. H.).

Hirundo rustica L. Pesii isommilla saarilla latoihin. Hietakarim ja Kotakarim ruohikkolahdet olivat 19. VIII. 1950 haarapääskyjä aivan täynnä. Yksin Topinnokalla oli lähes tuhannen parvi, joka yöpyi Kotakarim sisäosissa ja jo aamuhämärissä ryntäsi valtavasti kohisten merelle. Pesäl.: mm. 23. VIII. 1949 5 poikasta ja 25. VIII. 1950 5 poikasta.

Delichon urbica (L.). Vain muuttoaikoina K:n niityillä.

Riparia riparia (L.). Melko yleinen hiekkaisilla pikkusaarilla. Pesii hiekkatormiin sekä kivien ja tukkien alle. Pesälöytöjä useita.

Apus apus (L.). Ainoa havaintoni: 14. VI. 1947 1 yks. K:n suulla. Hiukeeseen ilmestyi 20. VIII. 1948 vastaavana yönä 10 yks., jotka kuitenkin aamulla jatkoivat matkaansa. (V. T.).

Upupa epops L. Olavi Mäkelä tapasi 23. IX. 1947 Kellossa yhden yksilön. Paikka ei ole tarkemmin tiedossa. Keväällä 1950 nähtiin K:n suulla pari kertaa lintu, joka kuvailujen perusteella oli todennäköisesti harjalintu. (L. S.).

Dendrocopos major (L.). Kiertelevänä K:n suulla ja Raaselissa etenkin syksyllä 1949. Hoikka-Hiukeessa ja Hiukeessa tavattiin 20. VIII. 1949 yhteensä 12 yks. (V. T.).

Dendrocopos leucotos (Bechst.). Hiukeessa 20. VIII. 1949 2 yks. (V. T.).

Dryocopus martius (L.). Kiertelevänä Raaselissa.

Jynx torquilla L. Harvinainen. Syksyllä 1942 eräs paikkakuntalainen sai yhden yks. Pesäl.: 28. VI. 1927 lahon kannon sisällä 2 munaa. Paikka ei tarkemmin tiedossa. (L. S.).

Cuculus canorus L. Melko yleinen saaristossakin isommilla saarilla. Syksy 1949 oli ennennäkemätön käkivuosi. Etenkin Raaselin lepikot olivat niiden mieluisia oleskelupaikkoja.

Surnia ulula (L.). Hiukeessa 22. XI. 1950 1 yks. (L. S.).

Aegolius funereus (L.). Syksyllä 1950 löysin K:n suulta ladosta pöllön pesän, joka todennäköisesti kuului helmipöllölle. Samasta ladosta ampui eräs paikkakuntalainen 3. III. 1951 helmipöllön. Syksyllä 1946 oli 1 yks. lentänyt Ulkokruunnissa kuivumaan asetettuun rysään.

Asio flammeus (Pont.). Ennen pesinyt yleisenä Raaselissa, mutta nykyään käynyt melko harvinaiseksi.

Strix nebulosa Forst. Kotakarissa 1 yks. 16. XII. 1928. (A. H.).

Falco subbuteo L. Lentelee silloin tällöin Raaselissa ja K:n suulla. Pesiminen epävarmaa.

Falco tinnunculus L. Pesii isommilla saarilla. Pesäl.: 27. V. 1938 5 munaa Raaselissa, 17. V. 1942 4 munaa Raaselissa ja kesällä 1948 pesä Hiukeessa.

Falco columbarius L. Yleinen muuttoaikoina. Kiertelevänä kesäisinkin.

Falco peregrinus Tunst. Tuskin pesii, mutta kiertelee usein Raaselissa ja K:n suulla. 20. VIII. 1949 sieppasi tavin ja pelotti 7 harmaahanhea lentoon Raaselin takarannalla. Haukan repimiä sorsia, etenkin jouhisorsia, tapaa usein rannoilta.

Aquila chrysaetos (E.). Ainoa havaintoni: 18. VIII. 1949 1 juv. K:n suulla. Nähdään silloin tällöin kiertelevänä.

Buteo lagopus (Pont.). Säännöllinen muuttovieras.

Buteo buteo (L.). Kiertelevänä: 2. VI. 1948 2 yks. K:n suulla, 20. VIII. 1948 1 yks. Hiukeessa (V. T.), elokuun lopulla oleskeli nuori yks. viikon verran K:n niittyjen reunamilla.

Circus cyaneus (L.). Muuttoaikoina sekä kiertelevänä kesäisin. Pesii säännöllisesti Hailuodossa.

Accipiter gentilis (L.). Koko syksyn 1948 ahdisteli vanha naaras Raaselin sorsia. Nähty muulloinkin.

Accipiter nisus (L.). Pesinee isommilla saarilla. Raaselissa ja K:n suulla melko yleinen.

Haliaeetus albicilla (L.). Kiertelevänä silloin tällöin: Heinäkuussa 1944 1 juv. (L. S.) ja 24. IX. 1949 1 yks. (V. T.).

Pernis apivorus (L.). Kiertelevänä: 17. V. 1936 (A. H.), 17. IV. 1940 (L. S.).

Pandion haliaëtus (L.). Kiertelee usein saaristossa. Yksi yksilö asusti vakinaisesti koko elokuun 1950 Kotakarintien eteläkärjessä.

Cygnus cygnus (L.). Muuttavana: 19. IV. 1950 oli K:n suulla 7 yks., jotka oleskelivat siinä viikon verran: (E. S.). 1. V. 1950 levähti Raaselin rannalla 4 yks. (E. S.). Aikaisemmin oli joutsenia muuttoaikoina Kellon saaristossa melko runsaasti, mutta nyttemmin se on käynyt melko harvinaiseksi. Tosin syksyisin voi loka—marraskuun vaihteessa nähdä vielä melko isoja parvia,

kuten joitakin vuosia sitten, jolloin Potinlahdessa Hailuodossa oleskeli parvi, johon nuorien lintujen ohella kuului 38 vanhaa yksilöä. (L. S.).

Anser anser (L.). SANDMANIN aikoihin (1892) merihanhi oli aivan yleinen sekä Hailuodossa että Kellon saaristossa, jossa se pesi kymmenin parein, mutta sittemmin se on vähentynyt vuosi vuodelta, joten se on nykyään vain murto-osa entisestään. Parina viime vuotena on kanta tosin rauhoituksen voimaan tultua vähän elpynyt. Nykyään on Kellon saaristo Hailuodon ohella ainoa paikka maassamme, jossa merihanhea tavataan mainittavammassa määrässä. Kanta on nykyään 10—15 paria, ja ne saavat pesiä suhteellisen rauhassa. Tosin vieläkin valistumattomat paikkakuntalaiset saattavat pesiä hävittää, kuten v. 1947, jolloin Katakariista särjettiin 6—7 pesää. Tämä ei näytä kuitenkaan vaikuttaneen aivan musertavasti sen vuotiseen kantaan, sillä v o n H a a r t m a n kertoo heinäkuussa nähneensä samana vuonna Ulkokriisin ulkopuolella merihanhiparven, johon kuului 250—300 yks. Luultavasti kuitenkin suurin osa parvesta kuului Hailuodossa pesineisiin. Nykyään merihanhi pesii saaristossa varsinaisesti vain Kotakarissa ja Hietakarissa. Pikku saarilla ne eivät ole enää moniin vuosiin uskaltaneet pesimään, sillä kalastajat varmasti hävittäisivät rysäretkillään niiden pesät. Ennen pesi Raaselissa myös lukuisia pareja, mutta kun sinne muutamia vuosia sitten ruvettiin kesäksi tuomaan karjaa ja hevosia, hävisivät hanhet heti. Tosin 1949 yritti yksi pari pesiä siellä, sillä 6. VI. löydettiin pesä, mutta jo vähän ajan kuluttua se oli hävitetty. Syksyisin näkee merihanhia saaristossa runsaasti. Niinpä moottoriretkellä 25. VIII. 1950 näin yhdeksän eri parvea, joista suurimmassa oli vain 40 yks. Mutta eivät sadan yksilön parvetkaan ole harvinaisia, sillä syksyllä 1949 oleskeli Kotakarissa vakituisesti sellainen. Suosituimpia hanhien oleskelupaikkoja syksyisin ovat Raaselin takaranta, Eiranletto ja Kotakari.

Anser erythropus (L.). Vain muuttoaikoina. Aikaisemmin melko runsaasti, mutta nykyään enää muutamia parvia kevään kuluessa.

Anser fabalis (Lath.). Pesii mannermaalla, mutta on nykyään vähentyneet, koska aikaisemmin otettiin poikueita kiinni, emojen kuljettaessa niitä oja ja jokia myöten mereen. (L. S.). Raaselissa 6. VI. 1951 14 haarmaahanhen seurassa 2 yks.

Branta bernicla (L.). 1 yks. ammuttu Raaselissa joskus 1920-luvulla. (L. S.).

Casarca ferruginea (Pall.). Naaras ammuttu 15. VIII. 1930 Kellossa.

Anas platyrhynchos L. Ulkosaaristossa lajia tapaa hyvin vähän, tuskin ollenkaan. Pääasiallisesti se oleskelee lähellä mannerta, Raaselin ympäristössä ja K:n suulla. Syksyisin kerääntyy K:n niitynreunoille, Raaselin rannoille sekä Kotakarin Topinnokkaan lähemmä 300 sinisorsaa mikä on n. 35 % koko sorsakannasta.

Anas crecca L. Tavi muodostaa n. 10 % sorsakannasta. Pesii melko yleisenä suuremmissa saarissa. Pesäl.: 15. VI. 1947 aivan pieniä poikasia, samoin 9. VI. 1948.

Anas querquedula L. Uusi tulokas. Ei SANDMAN eikä MERIKALLIO mainitse sitä tavatun Hailuodossa. Ensimmäisen kerran näin koiraan 7. VI. 1948 Raaselissa ja sen jälkeen samana vuonna vielä muutaman kerran. Syksyllä 1949 oli K:n suulla poikue ja seuraavana syksynä kaksi, jotka kuitenkin vielä syyskuun alussa olivat lentokyyttömiä.

Anas penelope L. Melko harvinainen Kellossa, vaikka V. T. kertoo tavanneensa syksyisin Hailuodon Marjaniemessä jopa 300—500 yks. parvia. Tuskin pesii saaristossa.

Anas acuta L. Muodostaa n. 30 % sorsakannasta. Pesii melko yleisenä suuremmilla saarilla. Pesäl.: 10. VI. 1947 4 munaa, 3. VI. 1948 4 munaa, 12. VI. 1948 6 aivan pientä poikasta.

Anas clypeata L. Ei mitenkään yleinen, vaikka sitä verraten usein näkee. Pesii isojen saarten rantaniityillä. Pesäl.: 4. VI. 1948 Eiranletossa 3 munaa.

Aythya fuligula (L.). Hiukeessa 20. VIII. 1949 7—8 yks. (V. T.). Itse en ole lajia tavannut kuin kerran, 7. VI. 1951 Eiranletossa yhden parin.

Aythya marila (L.). Vähentynyt kovasti. SANDMANIN mukaan lapasotka oli Hailuodossa 1892 „tavattoman yleinen“, mutta MERIKALLIO taas ei 1928 kyennyt toteamaan yhtään pesimistapausta. Kellon saaristossa pesii nykyään ehkä muutama kymmenen paria. Pesäl. v. 1948: 13. VI. Rautaleton riisiltä kaksi pesää, joissa 5 ja 1 muna, Pikkuletosta pesän, jossa 1 muna ja Kintasletosta kaksi pesää, joissa 10 ja 1 muna sekä 16. V. Luojeletosta pesän, jossa 8 munaa.

Bucephala clangula (L.). Kesällä näkee merellä lentelevän suurehkoja koirasparvia, joihin on aina jokin naaraskin eksynyt. Ei pesi.

Clangula hyemalis (L.). Muuttoaikoina harvinaisena. Kesäpukuinen uros oleskeli kesällä 1950 jonkin aikaa K:n suulla. (E. S.).

Somateria mollissima (L.). Ennen aikaan pesi ulkosaaristossa, varsinkin Selkäletossa, mutta moottoreiden tultua käytäntöön pesät hävitettiin, eikä haahka ole sittemmin pesinyt. Viimeksi näin yhden parin 11. V. 1946 Kintasletossa.

Melanitta nigra (L.). Pikku parvia näkee kesäisin lentelevän merellä.

Melanitta fusca (L.). Itse en ole lajia saaristossa tavannut, mutta Hellaalla on muutamia havaintoja kesältä 1939. Hailuodossa lintua kyllä tapaa.

Mergus merganser L. Ei kovin yleinen. Pesii Kotakarissa ja Hiukeissa latoihin sekä pikkusaarissa kivien alle. Seisoessani 2. VI. 1948 K:n suulla lensi klo 9—9,45 ylitseni eteläisiin suuntiin isokoskeloparvia leveinä rintamina. Kahdessa parvessa oli jopa yli 100 yks. Parvet yhtyivät lopuksi valtavaksi n. 350 yks. parveksi, joka laskeutui luultavasti Raaselin taakse. Mäntäköön, että sinä aamuna oli sumua ja parvet lensivät melko matalalla.

Mergus serrator L. Edellistä paljon yleisempi. Pesii samoihin paikkoihin kuin isokoskelokin. Pesäl.: 12. VI. 1948 Hiuve 5 munaa, 16. VI. 1948 Itäpohjanletto 11 munaa ja 18. VIII. 1948 9 pientä poikasta K:n suulla.

Phalacrocorax carbo (L.). Jokavuotinen vieras saaristossa. 28. VIII. 1934 1 juv. ammuttu, 21. V. 1935 1 yks. Väliletossa ja Kivenriisillä, 13. VI. 1936 pari lensi Kotakarin yli. (A. H.). Lisäksi 13. VI. 1948 lensi Isonkivenleton yli 1 yks.

Colymbus arcticus L. Nähdään usein lentelevän merellä. Ei pesi.

Colymbus stellatus Pont. Edellistä jonkin verran harvinaisempi. Pesii pikku lammissa lähellä merta, sillä olen usein nähnyt tämän lajin, samoin kuin edellisenkin, lentävän mereltä mantereelle kala nokassa.

Columba palumbus L. Uusi tulokas. Tosin ei pesi saaristossa, mutta näkyy usein kiertelemässä esim. Raaselissa. Muuttoaikoina parinkymmenen yksilön parvia muuttaa K:n yli. Pesäl.: 11. VI. 1946 Kiviniemessä 1 muna. Edellisenä vuonna oli suunnilleen samassa paikassa ollut pesä, mutta se hävitettiin.

Columba oenas L. Ainoa havaintoni: 21. VIII. 1949 lensi 3 yks. K:n suun yli lounaaseen. Ammuttu 26. X. 1945 Kiviniemestä.

Limosa lapponica (L.). Melko säännöllisesti muuttoaikana syksyisin. Esim.: 10. VIII. 1948 K:n suulla 2 yks. Syksyllä 1949 niin ikään 2 yks. Nähty jopa 5 yks. parvi. (E. S.).

Numenius arquata (L.). Pesii Raaselissa, Kotakarissa ja Hiukeessa. Syksyisin vielä elokuun puolivälin jälkeen tapaa pikku parvia. Pesäl.: 4. VI. 1948 Eiranletossa 4 munaa, 7. VI. 1951 Kotakarissa 4 munaa.

Numenius phaeopus (L.). Muuttoaikoina yleinen. Pesiminen epävarmaa.

Capella gallinago (L.). Pesii samoilla saarilla kuin isokuovikin. Muuttoaikoina sangen yleinen K:n suulla.

Lymnocyptes minimus (Brünn.). Ainoastaan muuttoaikoina melko harvinaisena.

Phalaropus lobatus (L.). On pesinyt saaristossa, mutta tavataan nykyään vain muuttoaikoina melko harvinaisena. Ainoat havaintoni: 8. VI. 1946 Raaselin luona 6 yks. ja 10. VI. 1947 samoilla paikoin 6 yks. Pesii nykyään vielä Kruunien Isonkivenletossa. Pesäl.: 7. VII. 1932 Isonkivenletossa. Pesäl.: 7. VII. 1932 Isonkivenletossa 4 munaa. (L. S.).

Arenaria interpres (L.). Yleinen pesimälintu pikku karikoilla. Pesäl.: 18. VI. 1946 Maijanletossa 4 munaa, jotka kaikki olivat eri värisiä ja melkein pyöreitä. Lisäksi niiden pinta oli aivan karhea. Niiden mitat: $\frac{35,0 \ 35,4 \ 35,2 \ 35,5}{31,0 \ 30,2 \ 30,0 \ 30,6}$. Niin ikään L. S. löysi 28. VI. 1941 pesän, jonka munat olivat aivan valkoiset. Tavallisia pesälöytöjä seitsemän.

Calidris canutus (L.). Melko harvinainen muuttovieras. Raaselissa oli 27. VIII. 1950 sirriäisparvessa 3 yks.

Calidris alpina (L.). Melko yleinen muuttoaikoina.

Calidris ferruginea (Pont.). Harvinainen muuttovieras. Ammuttu saaristossa 24. IX. 1933 ja 19. VIII. 1934. Itse näin 2 yks. 25. VIII. 1949 Raaselissa suosirrien ja tyllien joukossa.

Calidris ruficollis (Pall.). Tavataan melko usein syksyisin. 27. VIII. 1950 oli Raaselissa yhteensä yli 30 yks. Vielä syyskuun alkupuoliskolla niitä tapasi Raaselissa. (E. S.).

Calidris temminckii (Leisl.). Yleinen pesimälintu pikku karikoilla. Muuttoaikoina runsaasti. Pesälöytöjä kahdeksan. 16. VI. 1947 löysin Isonkivenletosta pesän, jonka munissa oli ruskeiden pilkkujen sijasta suurehkot ruskehtavat läiskät.

Calidris maritima (Brünn.). Hyvin harvinainen muuttaja. Kattilakallalla koiras 25. V. 1933. (L. S.). Törnroos on tavannut lajin pari kertaa Haiuodosta ja Oulunlahdelta.

Calidris alba (Pall.). Hyvin harvinainen muuttaja. Lajin tapasin 27. VIII. 1950 Raaselissa, missä 3 yks. oleskeli sirriparvessa.

Philomachus pugnax (L.). Ennen melko yleinen pesimälintu, mutta nykyään kokonaan häviämässä. Muuttoaikoina näkee vielä suurehkoja parvia. Tosin syksyllä 1950 laji esiintyi melko harvalukuisena. Pesäl.: 28. VI. 1931 Topinkallalla 4 munaa (L. S.) ja 4. VI. 1948 Eiranletossa 4 munaa.

Limicola falcinellus (Pont.). Melko harvinainen muuttovieras. Ainoa havaintoni: 18. VIII. 1950 Raaselissa 1 yks.

Tringa hypoleucos L. Melko yleinen saaristossakin. 20. VIII. 1949 Hiukeessa 1 yks. (V. T.). K:n suulla vakituisesti 1—2 paria. Pesäl.: 10. VI. 1926 K:n suulla 4 munaa (L. S.), 22. VI. 1946 Hiukeessa 4 munaa (E. S.) ja 8. VI. 1947 K:n suulla 4 munaa.

Tringa glareola L. Ei pesi. Muuttoaikoina yleinen.

Tringa ochropus L. Lajin olen tavannut ainoastaan syksyllä muuttavana. MERIKALLIO ei mainitse lajia lainkaan.

Tringa totanus (L.). Hyvin yleinen kaikilla saarilla. Isonkivenletosta ammuttiin 25. VI. 1935 albiinoyksilö. (L. S.). Pesälöytöjä 14.

Tringa erythropus (Pall.). Muuttoaikoina, vaikka ei kovin runsaasti. Isonkivenletossa tapasin 16. VI. 1947 parin, mutta pesimistä en todennut.

Tringa nebularia (Gunn.). Muuttoaikoina melko runsaasti. Esim. 18. VIII. 1950 tapasin Raaselin kierroksella lähes 100 yks. yhteensä.

Charadrius hiaticula L. Yleinen hiekkaisten saarten pesimälintu. Pesälöytöjä 13.

Charadrius dubius Scop. Pesinyt kerran K:n suulla. (L. S.). Tavataan melko usein. Viiden yksilön parvi 24. V. 1935. (A. H.). 6. VI. 1951 Raaselin Rapanokalla kaksi paria.

Charadrius morinellus L. Vähälukuinen muuttaja. Tavattu Löyhässä 29 IX. 1933 (A. H.) sekä 17. IV. 1940 (L. S.). Lisäksi Raaselissa 19. V. 1935 3 yks. (A. H.).

Charadrius apricarius L. Varsinkin syksyisin muuttoaikana suuret parvet.

Charadrius squatarola (L.). Ainoat havaintoni: 9. VI. 1948, 25. VIII. 1949 ja 25. VIII. 1950 1 yks. Raaselissa. Näkyy kuulemma säännöllisesti muuttoaikoina, vaikka vähälukuisena. Syyskuun alussa 1949 oli Raaselissa n. 10 yks. parvi. (E. S.).

Vanellus vanellus (L.). Nykyään yleinen K:n suulla. Vanhimpia pesälöytöjä K:n suulta: 3. VI. 1932 4 munaa, 8. V. 1933 kaksi pesää joissa molemmissa 4 munaa. (L. S.).

Haematopus ostralegus L. Pesii melko yleisenä suurempien saarten rannoilla. Syksyisin suurin joukoin Raaselissa ja K:n suulla. Pesäl.: 5. VI. 1948 Pirttihiukeessa 2 munaa. 7. VI. 1951 Kotakarissa 4 munaa.

Grus grus (L.). Muuttoaikoina sekä usein kesäisinkin. Esim. 10. VI. 1950 ilmestyi K:n suulle 13 vanhaa kurkea, jotka viipyivät paikalla kuukauden ajan (E. S.), 6. VI. 1951 3 yks. Raaselin yllä.

Hydroprogne tschegrava (Lep.). Pesii, vaikka harvinaisena, muutamilla ulkokareilla. Kesällä 1947 v. HAARTMAN löysi 31 paria käsittävän raukutiira-yhdyskunnan, samoin L. S. ja E. S. löysivät 25. VI. 1950 Kintasletosta kaikkiaan toistakymmentä pesää. Itse löysin 13. VI. 1948 Isonkivenletosta 18 pesäkuoppaa, mutta vain kolmessa oli vasta munat. Muita pesälöytöjä: 10. VI. 1947 Hanhikarilla 1 muna ja Majanletossa 2 munaa.

Sterna hirundo L. Pikku karikkojen yleisin pesimälintu. Pesälöytöjä 56 kpl. (joukossa voi luonnollisesti olla lapintiirankin pesyeitä).

Sterna paradisaea Pont. Edellistä melko lailla harvinaisempi, mutta tarkkaa suhdelukua on vaikea sanoa.

Larus minutus Pall. Marraskuussa 1943 ammuttu talvipukuinen yks.

Larus ridibundus L. Uusi tulokas. Vaikka SANDMAN mainitsee lajin Hailuodossa pesiväksi jo 1887, se on Kellon saaristossa ollut hyvin harvalukuisen eikä kai vielä koskaan pesinyt siellä. Vv. 1946—47 näin lajin vain muutamana kerran. Sen sijaan kesällä 1948 asusti Raaselin rannalla vakituisesti 50—100 yks:n parvi, ja siitä ovat muutamat yksilöt ulottaneet matkansa aina uloimmille saarille asti. Syksyllä olen nähnyt lajin vain kerran, 25. VIII. 1950 talvipukuiseen yksilön Raaselissa.

Larus canus L. Pesii yleisenä pikku karikoilla. Pesälöytöjä 9.

Larus argentatus Pont. Ei kovin yleinen. Pesäl.: 16. VI. 1947 Isonkivenletossa 2 munaa ja 12. VI. 1948 Maijanletossa 2 munaa.

Larus fuscus L. Yleisin lokki. Pesii usein yhdyskunnittain. Esim. v. HAARTMAN totesi kesällä 1947 Itäpohjanletossa 25 paria ja itse löysin samana vuonna kesäkuussa Väliletosta 10 pesää, joista yhdessä oli jopa 4 munaa. v. HAARTMAN kävi samalla saarella heinäkuussa, mutta löysi vain kolme paria. Liekö kalastajat käyneet verottamassa pesiä. Niin ikään L. S. ja E. S. laskivat 25. VI. 1950 Kintasletossa olevan n. 30 pesää.

Larus marinus L. Ainoat havainnot: 20. VIII. 1948 Hiukeessa 1 yks. (V. T.) ja 21. VIII. 1950 1 yks.

Rissa tridactyla (L.). Tavattu kesäkuussa 1899.

Pagophila eburnea (Phipps). Saatu kesällä 1887 elävänä kiinni saaristosta (SANDMAN).

Stercorarius parasiticus (L.). Ennen laji oli melko yleinen saaristossa kuten Hailuodossakin, mutta nyttemmin hävinnyt kokonaan. Yritti pesiä v. 1948 Rautaleton riisille, mutta paikkakuntalaiset hävittivät pesän. Kiertelee silloin tällöin saaristossa.

Alca torda L. Laji on häviämässä saaristosta, ehkä joitakin vuosia sitten sattuneiden pakkastalvien johdosta. Väliletossa ja Itäpohjanletossa ennen olleet suuret yhdyskunnat ovat supistuneet nyt 1—2 pariin. Pesäl.: 16. VI. 1948 Väliletossa kaksi pesää, joissa molemmissa 2 munaa.

Uria grylle (L.). Edellisen lajin kaltainen. Muutamia pareja pesii vielä Luoletossa, Väliletossa ja Itäpohjanletossa. Pesäl.: 16. VI. 1948 Väli- ja Luoletossa 2 munaa.

Plautus alle (L.). Pesinyt 1865 paikkeilla Kattilankallassa, lentokyvytön poikanen vangittiin.

Crex crex (L.). Kesällä 1950 huuteli 2 yks. K:n suulla. Tuskin pesi.

Tetrao urogallus L. Pesinyt useana vuonna Hiukeessa. Muissa saarissa pesiminen epävarmaa. Syksyllä 1948, —49 ja —50 on Hiukeessa oleskellut koiras. Pesäl.: 12. VI. 1948 Hiukeessa poikue.

Lyrurus tetrax (L.). Ei pesi. Talvisin tavataan metsäisillä saarilla.

Lagopus lagopus (L.). Pesii säännöllisesti Hiukeessa, Kotakarissa ja Raaselissa. Hiukeessa tapasin 19. VIII. 1949 19 yks:n poikueen.

Perdix perdix (L.). Pesinyt 14. VII. 1949 K:n suulla. Munat särkyivät ja emo sai surmansa, kun karhi ajoi pesän yli. Koko talven 1950 on K:n suulla oleskellut 7 yks. (E. S.).

Summary: The avifauna in the archipelago of Kello in the northern Gulf of Bothnia. — The observation-territory includes about 20 small islets and shoals NE of Hailuoto (c. 65° 10' N, 25° 5' E). The author's investigation dates chiefly from the years 1946—50. The above-mentioned list comprises in all 150 species. 44 species are regularly breeding, 79 more or less stragglers, and the rest, 27 species, appear in the observation-territory only during the migration.

Compared with the avifauna of about 30—40 years ago the author's investigation leads to the following conclusions: *Somateria mollissima* and *Stercorarius parasiticus* have disappeared entirely from the investigated islets, *Anser anser*, *Alca torda*, *Uria grylle* and *Aythya marila* have markedly decreased in numbers, whereas *Anas clypeata*, *A. querquedula*, *Vanellus vanellus* and *Hydroprogne tschegrava* have increased. *Larus ridibundus* is relatively common today, although no nests have been found. The table on p. 53 shows the quantitative abundance of some species on certain islets, and the numbers of pairs per hectare. In the table on p. 54 a comparison is made between the dominance and the numbers of pairs in the years 1947 and 1948.

Verhotut ääniyhteydet lajityypillisinä puolustusmekanismeina lintumaailmassa.

PAAVO VOIPIO

Yleisesti on tunnettua, etteivät varsinkaan vanhemmat henkilöt usein enää pysty kuulemaan ihmiselle muuten normaalin ääniasteikon korkeimpia ääniä. Niinpä esim. heinäsiirkojen sirinä on muutamien vanhempaan ikään ehtineiden havaintopiiristä jo kokonaan poissuljettu, jolloin heidän on esim. halutessaan niitä ilman apuneuvoja pyydystää pakko turvautua vain näköaistiinsa ja käyttää mahdollisimman tehokkaasti hyväkseen sitä hetkeä, jolloin sirkka tekee ilmamatkan ja sitten nopeasti välttää silmän asetuttuaan suojaavan ruohikon korsien sekaan. Kiintopisteen kadottua eläin ei ole enää paikallistettavissa äänen (sirinän) perusteella, jolloin se myös välttää vaaran paljon helpommin, kuin normaalikuuloisen „vihollisen“ ollessa sen jäljillä.

Yhtä tunnettua on toisaalta, että eläimet kuulevat ääniä, jotka värähtelyluvussa ylittävät ihmiskorvan normaalin vastaanottokyvyn. Tähän perustuu esim. koirapillin käyttö. Sen korkea ääni on ihmiskorvan ulottumattomissa, mutta koira sen kuulee, jonka vuoksi esim.